บทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

Roles of administrators and the implementation of internal quality assurance in schools under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office

เบญจมาศ อุปละ[1], วรชัย วิภูอุปรโคตร[2]
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี[1,2]
Benjamas Upala[1], Vorachai Viphoouparakhot[2]
Master of Education in Educational Administration,
Faculty of Education, Bangkok Thonburi University[1,2]
E-mail: upalabenjamas@gmail.com[1],
E-mail:vorachai.vip@bkkthon.ac.th[2]

Received: January 7, 2026; Revised: March 4, 2026; Accepted: March 30, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในปีการศึกษา พ.ศ. 2568 ทั้งหมด 587 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิได้จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่าระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กันปานกลางในเชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .46 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร งานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ABSTRACT

This correlational study examined the roles of school administrators and the implementation of internal quality assurance in schools under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office, and analyzed the relationship between these two variables. The population consisted of 587 teachers in the 2568 academic year, from which a stratified random sample of 230 teachers was selected. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire and analyzed through descriptive statistics and Pearson's product-moment correlation coefficient. The findings showed that teachers rated both the roles of administrators and the implementation of internal quality assurance at the highest level overall and across all dimensions. In addition, the relationship between administrators' roles and the implementation of internal educational quality assurance was positive and statistically significant at the .01 level, with a moderate correlation coefficient of .46. These results suggest that effective administrative roles are associated with stronger implementation of internal quality assurance in schools and underline the importance of leadership in sustaining educational quality management.

KEYWORDS: Roles of administrators, Implementation of internal quality assurance in schools, Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถรับรองคุณภาพของการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีการวางแผนดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้สถานศึกษามีการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาและสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2564)

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร

สถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Hoy & Miskel, 2013)

บทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิดทฤษฎีบทบาทผู้บริหารของ Henry Mintzberg ซึ่งได้จำแนกบทบาทของผู้บริหารออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) 2) บทบาทด้านสารสนเทศ (Informational Roles) และ 3) บทบาทด้านการตัดสินใจ (Decisional Roles) (Mintzberg, 1983) โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสะท้อนถึงการที่ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ประสานงาน สร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา บทบาทด้านสารสนเทศเกี่ยวข้องกับการรับข้อมูล วิเคราะห์และสื่อสารข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ส่วนบทบาทด้านการตัดสินใจเป็นการกำหนดแนวทาง นโยบาย และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา” จึงมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีบทบาทของมินซ์เบิร์กทั้ง 3 ด้าน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารในฐานะผู้นำที่มีบทบาทในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษา เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร และการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และเพื่อนำแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เป็นสารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษาได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

สมมติฐาน

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับปานกลาง

3. บทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามมีความสัมพันธ์กัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1 ได้ศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

2 ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทบาทผู้บริหาร Mintzberg (1989) พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะแสดงบทบาทออกมา จัดกลุ่มได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ1) กลุ่มบทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal roles) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นจากอำนาจ และสถานะตำแหน่งแบบเป็นทางการ เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น "ศูนย์รวมประสาท" (Nerve-Center) ขององค์กร 2) กลุ่มบทบาทด้านสารสนเทศ (Informational roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น ศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารทั้งในฐานะผู้รับและผู้ส่งในองค์กรของเขา การเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้ผู้บริหารพัฒนาข้อมูลพื้นที่จำเป็นของระบบข้อมูลข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอันจะส่งผลให้ผู้บริหารเป็นผู้ชำนาญการขององค์กรที่มีคลังข้อมูลที่ดีที่สุดกลุ่มบทบาทด้านการตัดสินใจ (Decisional roles) เป็นบทบาทที่สำคัญทำให้ผู้บริหารเป็น "นักตัดสินใจ" (Decision Maker) อันสืบเนื่องจากบทบาทสองกลุ่มแรก Hitt et al., (2007) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติและบทบาทของความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) บทบาทการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Determining strategic direction) หมายถึง มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กรและสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา และสภาพแวดล้อมที่มาจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งหาแนวทางในการปฏิบัติที่มีความเหมาะสมที่สุด

2) บทบาทการบริหารทรัพยากรในองค์กร (Effectively managing the firm's resource-portfolio) มีความสามารถใช้กลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรในองค์กร ทั้งด้าน งบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดประโยชน์สูงสุด มีความคุ้มค่า คุ้มทุน เพื่อเกิดความ

ได้เปรียบทางการแข่งขัน ผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ

3) บทบาทการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลผล (Sustaining an effective organizational culture)มีความสามารถในการกำหนด เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยม ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอก สามารถเลือกวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการทำงานของสมาชิก

4) บทบาทการมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม (Emphasizing ethical practices) เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นที่น่าไว้วางใจ มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

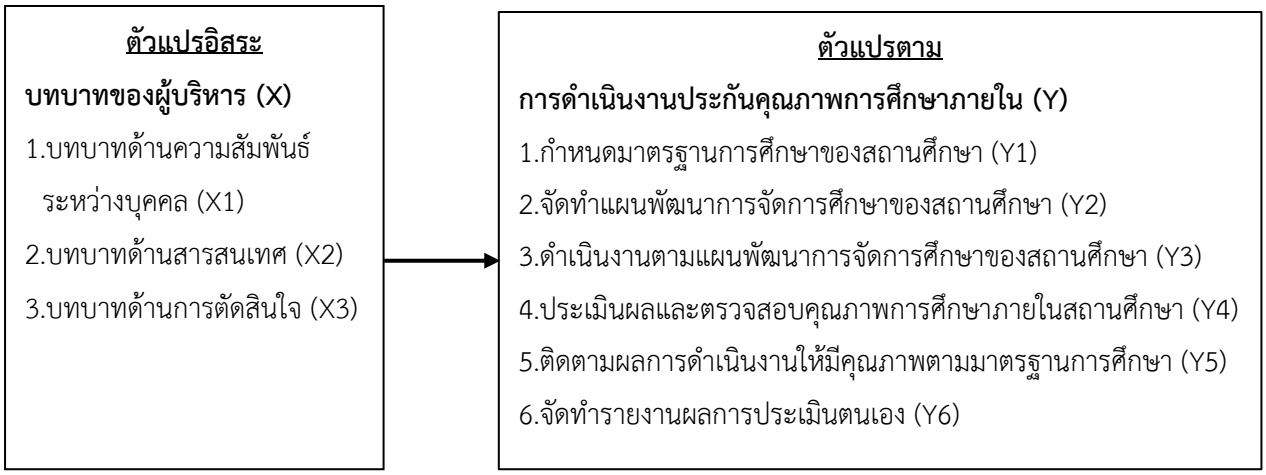
5) บทบาทการจัดตั้งควบคุมองค์กรให้สมดุล (Establishing balanced organizational-controls) หมายถึงมีการจัดการบริหารงานดูแลในกระบวนการทำงานให้ได้มาตรฐาน คุณภาพการบริการ ผู้รับบริการพึงพอใจในบริการที่ได้รับและผู้ให้บริการมีความสุขและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Stephen and Morgan (1994) กล่าวว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับแอนเนโกลต์ และ แอนน์ โกลต์ และเจนนิเฟอร์ อีแวนส์ (Gold and Evans, 1998) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ คือ กระบวนการควบคุมทางสถิติที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันข้อผิดพลาด การตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งภายนอก และการ ติดตามตรวจสอบระบบคุณภาพอย่างละเอียดและการใช้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ และเดล (Dale, 1993) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งมวลที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้า อันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่วางไว้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในอย่างมีระบบเพื่อเป็นการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพในทุกระดับ และพร้อมรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และมีมาตรการและขั้นตอนดำเนินการโดยผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและระแบบการศึกษามีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย สำหรับประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 66 แห่ง โดยมีจำนวนครูทั้งหมด 587 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 230 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิทำการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากร (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยมีค่าความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 1 ถือว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .91 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานสภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ จำแนก ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมีตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์จากแนวคิดของมินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 1983)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency: f) และใช้ค่าร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean : X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : SD) โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1983)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารหรือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

จากจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 230 คน ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 78.30 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 ระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่ามีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 0 - 15 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 รองลงมาระยะเวลาการปฏิบัติงาน มากกว่า 15 ปีขึ้นไปจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68) เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. บทบาทด้านความสารสนเทศ ($\bar{X}$ =4.73)

2. บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ =3.69)

3. บทบาทด้านการตัดสินใจ ($\bar{X}$ =4.63)

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$= 4.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.78)

2. ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.77)

3. จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X}$= 4.76)

4. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.74)

5. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.72) 6. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.66)

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.54 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง (r=0.46) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลค่าความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันตามแนวคิดของ Guilford (1956)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม (n=230)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.69	0.47	มากที่สุด	**2**
บทบาทด้านความสารสนเทศ	4.73	0.46	มากที่สุด	**1**
บทบาทด้านการตัดสินใจ	4.63	0.55	มากที่สุด	**3**
รวม	**4.68**	**0.49**	**มากที่สุด**	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามโดยภาพรวม (n=230)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.66	0.45	มากที่สุด
2	จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.72	0.49	มากที่สุด
3	ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.77	0.46	มากที่สุด
4	ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.74	0.47	มากที่สุด
5	ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.78	0.37	มากที่สุด
6	จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.76	0.43	มากที่สุด
	รวม	**4.74**	**0.45**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

ตัวแปร	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Y_1)	จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ [illegible] (Y_2)	ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Y_3)	ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน (Y_4)	ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (Y_5)	จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Y_6)	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Y_7)	**ภาพรวม** (Y_{tot})
บทบาทด้านสัมพันธ์บุคคล (x_1)	.48**	.47**	.46**	.32**	.49**	.31**	.48**	**.43****
บทบาทด้านสารสนเทศ (x_2)	.54**	.50**	.52**	.43**	.54**	.45**	.54**	**.50****
บทบาทด้านการตัดสินใจ (x_3)	.51**	.44**	.47**	.31**	.43**	.37**	.51**	**.43****
ภาพรวม (X_{tot})	**.51****	**.47****	**.48****	**.35****	**.49****	**.38****	**.51****	**.46****

**ระดับนัยสำคัญ .01

จากตาราง 2 - 3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$= 4.74) จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.54 ซึ่งสอดคล้องกับสมสมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง (r= 0.46) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลค่าความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันตามแนวคิดของ J. P. Guilford (1956)

อภิปรายผล

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ บทบาทด้านความสารสนเทศ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทด้านการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรัตน์ ช่างเกวียน ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม พบว่า บทบาทของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 2) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 6) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ เหมนวล ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 32 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.54 ซึ่งสอดคล้องกับสมสมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง (r=0.46) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์รัตน์ รักไธสงค์ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ

สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ด้านบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน สร้างความไว้วางใจและความสามัคคีในหมู่ครูและบุคลากร

2. ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในประเด็นสำคัญของสถานศึกษา

3. พัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำ การสื่อสารและการบริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

5. เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ

บทบาทด้านสารสนเทศ

1. พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

3. จัดให้มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารภายในองค์กรอย่างทั่วถึงและโปร่งใส

4. ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทบาทด้านการตัดสินใจ

1. ควรใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Decision Making) ประกอบการตัดสินใจ

2. เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อสร้างความยอมรับและความร่วมมือ

3. ตัดสินใจอย่างรอบคอบ โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. กล้าตัดสินใจในสถานการณ์เร่งด่วน พร้อมทั้งประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5. วางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด

ด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1. กำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและนโยบายของต้นสังกัด โดยมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายควรเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผล เพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกัน

3. พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพควรจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

4. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการประกันคุณภาพควรจัดอบรมหรือศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และแนวทางการประเมินคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ควรศึกษาหลักการ แนวคิดของบทบาทผู้บริหารอื่น ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2564). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา*. สมศ.

Gold, A., & Evans, J. (1998). *Reflecting on school management*. Falmer Press.

Best, J. W. (1983). *Research in education* (4th ed.). Prentice-Hall.

Dale, B. G. (1993). *Managing quality* (2nd ed.). Prentice Hall.

Guilford, J. P. (1956). The structure of intellect. *Psychological Bulletin, 53*(4), 267–293. https://doi.org/10.1037/h0040755

Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2007). *Strategic management: Competitiveness and globalization* (7th ed.). Thomson South-Western.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). McGraw-Hill.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Mintzberg, H. (1983). *Structure in fives: Designing effective organizations*. Prentice-Hall.

Mintzberg, H. (1989). *Mintzberg on management: Inside our strange world of organizations*. Free Press.

Stephen, M., & Morgan, C. (1994). *Quality management and the school.* Open University Press.